

อถ ปจมยาเม จตตารโ มหาราชาโน จตทุทิสสา เอโกภาส์ กโรนตา อุปฏจัน อาคมิสฺส ๑

ครั้งนั้น อ. ท้าวมหาราช ท. สี่ ทรงกระทำอยู่ ซึ่งทิศสี่ ท. ให้เป็นทิศมีแสงสว่างเป็นอันเดียวกัน เสด็จมาแล้ว ผู้ที่เป็นที่บำรุง ในยามที่หนึ่ง ๑

ชมพูโก โภภาส์ ทิสฺวา “กัโภภาสึ นามะโสติ จินฺตลึ ๑

อ. อาชีวกชื่อว่าชมพูกะ เห็นแล้ว ซึ่งแสงสว่าง คิดแล้ว ว่า “(อ. แสงสว่าง) นั้น ชื่อว่า เป็นแสงสว่างอะไร (ย่อมเป็น)” ดังนี้ ๑

มชฺฌิมยาเม สกุโก เทวราชา อาคมิ ๑

อ. เทวดาผู้พระราช พระนามว่าสักกะ เสด็จมาแล้ว ในยามอันมีในท่ามกลาง ๑

ชมพูโก ตมปิ ทิสฺวา “โก นามะโสติ จินฺตลึ ๑

อ. อาชีวกชื่อว่าชมพูกะ เห็นแล้ว (ซึ่งท้าวสักกะ) แม่นั้น คิดแล้ว ว่า “(อ. บุคคล) นั้น ชื่อว่า เป็นใคร (ย่อมเป็น)” ดังนี้ ๑

ปจฺฌิมยาเม เอกาย องคฺคฺลียา เอกํ ทวีทิ เทว ๑เปฯ ทสฺสิ ทส จกฺกวาฬานิ โภภาสฺตฺถุ สมตฺถเ ภมฺพาพฺพหฺมา สกฺกอรณฺณํ เอโกภาส์ กโรนฺโต อาคมิ ๑

อ. ท้าวมหาพรหม ผู้สามารถ (เพื่ออันทรงยังจักรวาล) หนึ่ง ให้สว่าง ด้วยนิ้วมือ หนึ่ง, (เพื่ออันทรงยังจักรวาล ท. สอง ให้สว่าง) (ด้วยนิ้วมือ ท.) สอง ๑ลฯ เพื่ออันทรงยังจักรวาล ท. ลิบ ให้สว่าง (ด้วยนิ้วมือ ท.) ลิบ ทรงกระทำอยู่ ซึ่งปาทั้งสิ้น ให้เป็นปามีแสงสว่างเป็นอันเดียวกัน เสด็จมาแล้ว ในยามอันมีในภายหลัง ๑

ชมพูโก ตมปิ ทิสฺวา “โก นุ โช เอโสติ จินฺตตฺตวา ปาโธว สตฺถุ สนฺติกํ คนฺตวา ปฏฺฐิสฺสณฺถารํ กตฺวา เอกมฺนตฺถิ จิตฺ สตฺถารํ ปุจฺฉิ “มหาสมณฺณ ตมฺหากํ สนฺติกํ จตฺสฺโส ทิสฺวา โภภาสฺสเนโต ปจมยาเม โก อาคโตติ ๑

อ. อาชีวกชื่อว่าชมพูกะ เห็นแล้ว (ซึ่งท้าวมหาพรหม) แม่นั้น คิดแล้ว ว่า “(อ. บุคคล) นั้น เป็นใครหนอแล (ย่อมเป็น)” ดังนี้ ไปแล้ว ผู้สำนัก ของพระศาสดา ในเวลาเช้าเทียว กระทำแล้ว ซึ่งปฏิสันถาร ยืนอยู่แล้ว ณ ที่สุดส่วนข้างหนึ่ง ทูลถามแล้ว ซึ่งพระศาสดา ว่า “ข้าแต่สมณะผู้ใหญ่ อ. ใคร ยังทิศ ท. สี่ ให้สว่างอยู่ มาแล้ว ผู้สำนัก ของพระองค์ ในยามที่หนึ่ง” ดังนี้ ๑

“จตตารโ มหาราชาโนติ ๑

(อ. พระศาสดา ตรัสแล้ว) ว่า “อ. ท้าวมหาราช ท. สี่ (ทรงยังทิศ ท. สี่ ให้สว่างอยู่ เสด็จมาแล้ว ผู้สำนัก ของเรา ในยามที่หนึ่ง)” ดังนี้ ๑

“กัการณฺมาติ ๑

(อ. อาชีวกชื่อว่าชมพูกะ ทูลถามแล้ว) ว่า “(อ. ท้าวมหาราช ท. สี่ ทรงยังทิศ ท. สี่ ให้สว่างอยู่ เสด็จมาแล้ว ผู้สำนัก ของพระองค์ ในยามที่หนึ่ง) เพราะเหตุอะไร” ดังนี้ ๑

“มํ อุปฏฐาตุนติ ๑

(อ. พระศาสดา ตรัสแล้ว) ว่า “(อ. ท้าวมหาราช ท. สี่ ทรงยังทิศ ท. สี่ ให้สว่างอยู่ เสด็จมาแล้ว ผู้สำนัก ของเรา) เพื่ออัน บำรุง ซึ่งเรา” ดังนี้ ๑

“กึ ปน ตวํ จตุหิ มหาราเชหิ อุตฺตริตโรติ ๑

(อ. อาชีวกชื่อว่าชัมพุกะ ทูลถามแล้ว) ว่า “กึ อ. ท่าน เป็นผู้ยิ่งกว่า กว่าท้าวมหาราช ท. สี่ (ย่อมเป็น) หรือ” ดังนี้ ๑

“อาม ชมพุก, อหณฺหิ ราชูณํ อติราชาติ ๑

(อ. พระศาสดา ตรัสแล้ว) ว่า “ดูก่อนชัมพุกะ เออ (อ. อย่างนั้น), กึ อ. เรา เป็นพระราชายิ่ง กว่าพระราชา ท. (ย่อมเป็น)” ดังนี้ ๑

“มชฺฌิมยาเม ปน โก อาคโธติ ๑

(อ. อาชีวกชื่อว่าชัมพุกะ ทูลถามแล้ว) ว่า “กึ อ. ใคร มาแล้ว ในยามอันมีในท่ามกลาง” ดังนี้ ๑

“สกุโก เทวราชาติ ๑

(อ. พระศาสดา ตรัสแล้ว) ว่า “อ. เทวดาผู้พระราชฯ พระนามว่าลักกะ (เสด็จมาแล้ว ในยามอันมีในท่ามกลาง)” ดังนี้ ๑

“กึการณฺหาติ ๑

(อ. อาชีวกชื่อว่าชัมพุกะ ทูลถามแล้ว) ว่า “(อ. เทวดาผู้พระราชฯ พระนามว่าลักกะ เสด็จมาแล้ว ในยามอันมีในท่ามกลาง) เพราะเหตุอะไร” ดังนี้ ๑

“มํ อุปฏฐาตุมเวาติ ๑

(อ. พระศาสดา ตรัสแล้ว) ว่า “(อ. เทวดาผู้พระราชฯ พระนามว่าลักกะ เสด็จมาแล้ว ในยามอันมีในท่ามกลาง) เพื่ออัน ทรงบำรุง ซึ่งเรานั้นเทียว” ดังนี้ ๑

“กึ ปน ตวํ สกุเทวราชโตปิ อุตฺตริตโรติ ๑

(อ. อาชีวกชื่อว่าชัมพุกะ ทูลถามแล้ว) ว่า “กึ อ. ท่าน เป็นผู้ยิ่งกว่า แม้กว่าเทวดาผู้พระราชฯ พระนามว่าลักกะ (ย่อมเป็น) หรือ” ดังนี้ ๑

“อาม ชมพุก, สกุโตปิ อุตฺตริตโรมิหิ, เอส ปน มยํ คิลานุปฏฐากิ กปฺปิยการกสามเณรสทิสฺสตี ๑

(อ. พระศาสดา ตรัสแล้ว) ว่า “ดูก่อนชัมพุกะ เออ (อ. อย่างนั้น), (อ. เรา) เป็นผู้ยิ่งกว่า แม้กว่าท้าวลักกะ ย่อมเป็น, กึ (อ. ท้าวลักกะ) นั้น เป็นคิลานุปฏฐาก ของเรา เป็นผู้เช่นกับด้วยสามเณรผู้เป็นกับปิยการก (ย่อมเป็น)” ดังนี้ ๑

“ปจฺฉิมยาเม สกลอรณฺณํ โสภาเสตฺวา โก อาคโธติ ๑

(อ. อาชีวกชื่อว่าชัมพุกะ ทูลถามแล้ว) ว่า “อ. ใคร ยังป่าทั้งสิ้น ให้สว่างแล้ว มาแล้ว ในยามอันมีในภายหลัง” ดังนี้ ๑

“ยํ นิสสาย โลเก พุราหมณทโยปี ขิปีตวา ปกขลิตวา ‘นโม มหาพุรหมฺโนติ วทนติ, (P151) โสเอว มหาพุรหมมาติ ฯ”

(อ. พระศาสดา ตรัสแล้ว) ว่า “(อ. ชน ท.) แม้มีพราหมณ์เป็นต้น ในโลก จามแล้ว พลาดแล้ว ย่อมกล่าว ว่า ‘อ. ความ นอบน้อม (จงมี) แก่ท้าวมหาพรหม’ ดังนี้ เพราะอาศัย (ซึ่งบุคคล) ใด, (อ. บุคคล) นั้นนั่นเทียว เป็นท้าวมหาพรหม (ย่อม เป็น)” ดังนี้ ฯ

“กํ ปน ตวํ มหาพุรหมฺนาปี อุตฺตริตโรติ ฯ”

(อ. อาชีวกชื่อว่าชมพุกะ ทูลถามแล้ว) ว่า “กํ อ. ท่าน เป็นผู้ยิ่งกว่า แม้กว่าท้าวมหาพรหม (ย่อมเป็น) หรือ” ดังนี้ ฯ

“อาม ชมพุก, อหฺมฺหิ พุรหมฺนาปี อติพุรหมมาติ ฯ”

(อ. พระศาสดา ตรัสแล้ว) ว่า “ดูก่อนชมพุกะ เออ (อ. อย่างนั้น), กํ อ. เรา เป็นพรหมยิ่ง แม้กว่าพรหม (ย่อมเป็น)” ดังนี้ ฯ

“อจฺฉริโยสิ ตวํ มหาสมณ, มยฺหํ ปน ปณฺจปณฺณาสวสฺสานิ อิท วสนตฺสส, เอเตสุ เอโกปี มํ อุปฺภุจาทุมฺ นาคตปฺพุโป; อหฺมฺหิ เอตฺตํ อทฺธานํ วาตภกฺโข หุตฺวา จิตฺทว วิตฺตินาเมสิ, น ตาว เต มยฺหํ อุปฺภุจามฺ อาคตปฺพุพาติ ฯ”

(อ. อาชีวกชื่อว่าชมพุกะ กราบทูลแล้ว) ว่า “ข้าแต่สมณะผู้ใหญ่ อ. ท่าน เป็นผู้อัครรรย ย่อมเป็น, กํ เมื่อข้าพเจ้า อยู่อยู่ (ในที่) นี้ ล้นปีห้าสิบห้า ท., อ. - (ในเทพ) ท. เหล่านั้นหนา - (เทพ) แม้องค์หนึ่ง เป็นผู้ไม่เคยมาแล้ว เพื่ออันบำรุง ซึ่ง ข้าพเจ้า (ย่อมเป็น), กํ อ. ข้าพเจ้า เป็นผู้มีลมเป็นภักษา เป็น ผู้ยืนอยู่แล้วเทียว (ยังกาล) ให้น้อมล่องไปวิเศษแล้ว ล้นกาล นาน อันมีประมาณเท่านี้, (อ. เทพ ท.) เหล่านั้น เป็นผู้เคยมาแล้ว ลูที่เป็นที่บำรุง ซึ่งข้าพเจ้า (ย่อมเป็น) ก่อน หามได้ ดังนี้ ฯ

อถ นั สตุถา อาห “ชมพุก ตวั โลกลุมี อนุธพาล์ มหาชน วนจยมาโน มปิ วนเจตูกาโม ชาโต; นนุ ตวั
 ปณจปณณาสวสฺสานิ คฺคณเมว ชาทสิ, ภูมียเวย นิปชฺชิ, นคฺโค หุตฺวา วิจริ, ตาลลฺลจฺฉณเพน เกสฺส ลฺลจฺฉิ, อถ
 จ ปน โลกั วนฺเจตฺโต ‘อหํ วาตมกฺโขมฺหิ, เอกปาเพน ติฏฺฐามิ, น นิสฺสํามิ, น นิปชฺชามิตี วเทสิ, มปิ
 วนเจตูกาโมสิ; ปุพฺพเพปิ ตวั ปาปิกํ ลามิกํ ทิฏฺฐี นิสฺสาย เอตตํ กาลํ คฺคณภกฺโขสิ ภูมิสฺสโย นคฺโค วิจรฺนโต
 ตาลลฺลจฺฉณเพน เกสฺสลจฺฉนํ ปตฺโต, อิทานิปิ ปาปิกํ ลามิกํ ทิฏฺฐิเมว คณฺหาสิตี ฯ

ครั้งนั้น อ. พระคาสตา ตรัสแล้ว (กะอาชีวกชื่อว่าซัมพุกะ) นั้น ว่า “ดูก่อนซัมพุกะ อ. เธอ ลวงอยู่ ซึ่งมีมหาชน ผู้เฝ้าฟังดังคนบอด ในโลก เป็นผู้ใคร่เพื่ออันลวง แม่ซึ่งเรา เป็นผู้เกิดแล้ว (ย่อมเป็น), อ. เธอ ย่อมเคี้ยวกิน ซึ่งคุณนั้นเทียว, นอกแล้ว บนแผ่นดินนั้นเทียว, เป็นคนเปลือย เป็น เทียวไปแล้ว, ถอนแล้ว ซึ่งผม ท. ด้วยท่อนแห่งแปร่งแห่งตาล ลิ่นปีห้าสิบห้า ท. มิใช่หรือ, ก็แล (ครั้นเมื่อความเป็น) อย่างนั้น (มีอยู่), (อ. เธอ) ลวงอยู่ ซึ่งโลก ย่อมกล่าว ว่า ‘อ. เรา เป็นผู้มิลมเป็นภักษา ย่อมเป็น, (อ. เรา) ย่อมยืนอยู่ ด้วยเท้าข้างเดียว, (อ. เรา) ย่อมไม่นอน, (อ. เรา) ย่อมไม่นอน’ ดังนี้, (อ. เธอ) เป็นผู้ใคร่เพื่ออันลวง แม่ซึ่งเรา ย่อมเป็น, แม้ในกาลก่อน อ. ท่าน อาศัยแล้ว ซึ่งทิกฺขุ อันชั่วช้า อันลามก เป็นผู้มิลมเป็นภักษา เป็นผู้นอนบนแผ่นดิน เป็นผู้เปลือย เทียวไปอยู่ เป็นผู้ถึงแล้ว ซึ่งการถอนซึ่งผม ด้วยท่อนแห่งแปร่งแห่งตาล ลิ่นกาล อันมีประมาณเท่านี้ ย่อมเป็น, (อ. เธอ) ย่อมถือเอา ซึ่งทิกฺขุ อันชั่วช้า อันลามกนั้นเทียว แม้ในกาลนี้” ดังนี้ ฯ

“ก็ ปณ มยา กตํ มหาสมณาทิ ฯ

(อ. อาชีวกชี้ว่าซัมพะกะ นั้น ทูลถามแล้ว) ว่า “ข้าแต่สมณะผู้ใหญ่ ก็ (อ. กรรม) อะไรร อันข้าพเจ้า กระทำแล้ว” ดังนี้ ฯ

๑๓๙

อถัสส สตุฏา ปุพฺเพ กตกมฺมั อัจฉิกฺขิ ฯ

ครั้งนั้น อ. พระคาสดา ตรัสบอกแล้ว ซึ่งกรรม (อันอาศัยึกชื่อว่าซั่มพุกะ) กระทำแล้ว ในกาลก่อน (แก่อาศัยึกชื่อว่าซั่มพุกะ) นั้น ๆ

ตัสส, สตถิри กเถนเตเยว, สํเวโค อุปปนโน, หิโรตตปปํ อปภุจितํ ฯ

ครั้งเมื่อพระศาสดา ตรัสอยู่นั้นเทียว อ. ความสังเวช เกิดขึ้นแล้ว (แก่อำชีวกชื่อว่าขัมพุกะ) นั้น, อ. หิริและโอตตปปะปรากฏแล้ว ฯ

โล อุกกฏโก นิสีทิ ฯ

(อ. อาชีวกชี้ว่าชิมพุทะ) นั้น เป็นผู้กระหย่ง (เป็น) นังแล้ว ฯ

อถัสส สตถา อุทกสาฎกํ ขิปิตวา อทาสี ฯ

ครั้งนั้น อ. พระคาสตา ทรงโยนไปแล้ว ซึ่งผ้าสาฎกเป็นเครื่องอาบซึ่งน้ำ ได้ประทานแล้ว (แก้เอาชีวชีว่าซัมพะกะ) นั้น ๆ

ไล่ ต่ นิเวศตว สตถาร วรทิตว เอกมณฑ์ นิสัทิ ฯ

(อ. อาชีวกชื่อว่าซัมพูกะ) นั้น นุ่งแล้ว (ซึ่งผ้าสาฎกเป็นเครื่องอาบซึ่งน้ำ) นั้น ถวายบังคมแล้ว ซึ่งพระศาสดา นั้นแล้ว ณ ที่สุดส่วนข้างหนึ่ง ฯ

สฺตถาปิสฺส อนุปฺพุทฺธิกํ กเถตฺวา ธมฺมํ เทเสสิ ๑

แม้ อ. พระศาสดา ตรัสแล้ว ซึ่งวาจาเป็นเครื่องกล่าวโดยลำดับ ทรงแสดงแล้ว ซึ่งธรรม (แก่อาชีวกชื่อว่าชมพุกะ) นั้น ๑

โส เทสนาวสาเน สห ปฏิสมฺภิทาหิ อรหตฺตํ ปตฺวา สฺตถารํ วนฺทิตฺวา อุฏฺฐายาสนา ปพฺพชฺชญฺจ อุปสมฺปทญฺจ ยาจิ ๑

ในกาลเป็นที่สุดลงแห่งเทศนา (อ. อาชีวกชื่อว่าชมพุกะ) นั้น บรรลุแล้ว ซึ่งพระอรหัต กับ ด้วยปฏิสัมภิทา ท. ถวายบังคม แล้ว ซึ่งพระศาสดา ลุกขึ้นแล้ว จากอาสนะ ทูลขอแล้ว ซึ่งการบรรพชาด้วย ซึ่งการอุปสมบทด้วย ๑

เอตตฺวาตาสฺส ปุริมกมฺมํ ปริกฺขิณํ ๑

อ. กรรมอันมีในกาลก่อน (ของอาชีวกชื่อว่าชมพุกะ) นั้น ล้นรอบแล้ว (ด้วยเหตุ) อันมีประมาณเท่านี้ ๑

อยณฺทฺธิ ชีณาสวมหาเถรํ จตฺตฺธิ อุกโกเสหิ อุกโกสิตฺวา, ยาวายํ (P152) มหาปจฺวี ติดาจุตาทิกํ โยชนํ อุสฺสณฺนา; ตาว อวีจิมฺหิ ปจิตฺวา ตตฺถ ปกฺกาวเสเสน ปณฺจปณฺณาสวสฺสานิ อิมํ วิปฺปการํ ปตฺโต, เทนสฺส ตํ กมฺมํ ชีณํ, วิสฺตฺวสฺสสวสฺสานิ อิมินา กตฺตฺส สมณธมฺมสฺส ผลํ นาเสตุํ น สกฺกา; ตสฺมา ตํ สฺตถา ทฺวชฺชิตฺตํ ปสาเรตฺวา “เอหิ ภิกฺขุ จร พฺรหฺมจฺริยนฺติ อาห ๑

ก็ (อ. อาชีวกชื่อว่าชมพุกะ) นี้ ดำแล้ว ซึ่งพระมหาเถระผู้ชำนาญ ด้วยวัตถุเป็นเครื่องดำ ท. สี่, ไหมแล้ว ในนรกชื่อว่า อเวจี- อ. แผ่นดินใหญ่ นี้ หนาขึ้นแล้ว ล้นโยชน์ อันยังด้วยคาจตุสสาม เพียงใด -เพียงนั้น ถึงแล้ว ซึ่งประการอันแปลก นี้ ล้นปีห้าสิบห้า ท. ด้วยผลอันสูงแล้วอันเหลือลง (ในเพราะการดำ) นั้น, (เพราะเหตุ) นั้น อ. กรรม นั้น (ของอาชีวกชื่อว่าชมพุกะ) นั้น ล้นแล้ว, (อันกรรม นั้น) ไม่อาจ เพื่ออันยังผล แห่งสมณธรรม อัน (อันอาชีวกชื่อว่าชมพุกะ) นี้กระทำแล้ว ล้นพันแห่งปีสี่สิบ ท. ให้ฉิบหาย, เพราะเหตุนี้ อ. พระศาสดา ทรงเหยียดออกแล้ว ซึ่งพระหัตถ์เบื้องขวา ตรัสแล้ว ว่า “(อ. เธอ) เป็นภิกษุ (เป็น) จงมา, (อ. เธอ) จงประพฤติ ซึ่งพรหมจรรย์” ดังนี้ (แก่อาชีวกชื่อว่าชมพุกะ) นั้น ๑

ตาวเทวสฺส คิหิสิทฺถํ อนฺตรธายิ, อุฏฺฐปริกฺขารโร สญฺญิสฺสตฺเถโร วิย อโหสิ ๑

ในขณะนั้นนั้นเกี่ยว อ. เพศแห่งคฤหัสถ์ (ของอาชีวกชื่อว่าชมพุกะ) นั้น หายไปแล้ว, (อ. อาชีวกชื่อว่าชมพุกะนั้น) เป็นผู้ ทรงไว้ซึ่งบริขารแปด เป็นราวกะว่าพระเถระผู้มีกาลฝนหกลีบ ได้เป็นแล้ว ๑